

รายงานการประชุมสภาการศึกษา
ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔
วันศุกร์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๓.๓๐ น.
ณ ห้องประชุมกระทรวงศึกษาธิการ อาคารราชวัลลภ
กระทรวงศึกษาธิการ

กรรมการที่มาประชุม

๑. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นายชินภัทร ภูมิรัตน)	กรรมการ
๒. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (นายบัณฑิต ศรีพิพิธธนากร ผู้ตรวจราชการกระทรวงฯ แทน)	กรรมการ
๓. เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (นางสิริรักษ์ รัชชานันติ ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริการ แทน)	กรรมการ
๔. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา (นางสาวพรสวรรค์ วงษ์ไกร ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา แทน)	กรรมการ
๕. เลขาธิการคุรุสภา (นายองค์กร อมรสินันท์)	กรรมการ
๖. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายสงขลา วิชัยหัตถะ รองเลขาธิการฯ แทน)	กรรมการ
๗. ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (นางสาวจันทร์สุดา รัชชพลเมือง รองปลัดกระทรวงฯ แทน)	กรรมการ
๘. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นางสาวสุวรรณี คำมั่น รองเลขาธิการฯ แทน)	กรรมการ
๙. ปลัดกระทรวงแรงงาน (นายนคร ศิลปอาชา รองปลัดกระทรวงฯ แทน)	กรรมการ
๑๐. ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (นางสาวเสาวณี มุสิแดง รองปลัดกระทรวงฯ แทน)	กรรมการ
๑๑. ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (นายนิติพันธ์ สระภักดิ์ รองอธิการบดีสถาบันการพลศึกษา)	กรรมการ
๑๒. ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (นายเดชาธร เกิดภาพิพัฒน์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาสังคมอิเล็กทรอนิกส์ แทน)	กรรมการ

๑๓.	ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ (นางจุฑาทิพย์ เตชชาติวินิช รองผู้อำนวยการฯ แทน)	กรรมการ
๑๔.	รองศาสตราจารย์กมลชัย รัตน์สากวางศ์	กรรมการ
๑๕.	นายเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	กรรมการ
๑๖.	นายเจต ประภามนตรีพงศ์	กรรมการ
๑๗.	นายชิงชัย หาญเจนลักษณ์	กรรมการ
๑๘.	นายทองอยู่ แก้วไทรฮะ	กรรมการ
๑๙.	รองศาสตราจารย์ทองอินทร์ วงศ์โสธร	กรรมการ
๒๐.	ศาสตราจารย์ธีรวุฒิ บุญยโสภณ	กรรมการ
๒๑.	นายนภดล ทองนพเก้า	กรรมการ
๒๒.	นายนิพนธ์ สุรพงษ์รักเจริญ	กรรมการ
๒๓.	นายประทีป วีระพัฒนนิรันดร์	กรรมการ
๒๔.	นายพนม พงษ์ไพบูลย์	กรรมการ
๒๕.	รองศาสตราจารย์พรจันทร์ สุวรรณชาติ	กรรมการ
๒๖.	รองศาสตราจารย์พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์	กรรมการ
๒๗.	นายไพฑูรย์ จัยสิน	กรรมการ
๒๘.	ศาสตราจารย์ไพฑูรย์ สีนลารัตน์	กรรมการ
๒๙.	นายมานิจ สุขสมจิตร	กรรมการ
๓๐.	ศาสตราจารย์ยงยุทธ ยุทธวงศ์	กรรมการ
๓๑.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลขา ปิยะอัจฉริยะ	กรรมการ
๓๒.	นายวัชรินทร์ ศรีบุรินทร์	กรรมการ
๓๓.	ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	กรรมการ
๓๔.	รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	กรรมการ
๓๕.	นายสมหมาย ปาริจฉัตต์	กรรมการ
๓๖.	นายสุทธีนนท์ ปรัชญพฤทธิ	กรรมการ
๓๗.	นายสุเทพ สุริยาอัมฤทธิ	กรรมการ
๓๘.	ศาสตราจารย์กิตติคุณสุนน อมรวีวัฒน์	กรรมการ
๓๙.	นายสุวัฒน์ เงินน้ำ	กรรมการ
๔๐.	รองศาสตราจารย์อิสมาแอ อาลี	กรรมการ
๔๑.	นายอำนาจ กุศลนันท์	กรรมการ
๔๒.	นายอำพล จินดาวัฒน์	กรรมการ
๔๓.	นายอมเรศ ศิลาอ่อน	กรรมการ
๔๔.	ผู้ช่วยเลขานุการ รองเลขาธิการสภาการศึกษา (นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล)	ผู้ช่วยเลขานุการ ทำหน้าที่เลขานุการ

กรรมการที่ไม่มาประชุม

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ)		ติตราชการ
๒. ปลัดกระทรวงมหาดไทย		ติตราชการ
๓. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์		ติตราชการ
๔. ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา		ติตราชการ
๕. พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร สมมจิตโต)		ปฏิบัติศาสนกิจ
๖. พระเทพปริยัติวิมล (แสวง ธมเมสโก)		ปฏิบัติศาสนกิจ
๗. รองศาสตราจารย์ชนะ	กสิภรณ์	ติตการกิจ
๘. นายอนุชากร	มาศฉมาตล	ติตการกิจ
๙. นายประพล	วิระพรสวรรค์	ติตการกิจ
๑๐. ศาสตราจารย์พงษ์ศักดิ์	อังกสิทธิ์	ติตการกิจ
๑๑. ศาสตราจารย์มานิช	แจ่มมุข	ติตการกิจ
๑๒. นายวิฑธยา	บริบูรณ์ทรัพย์	ติตการกิจ
๑๓. ศาสตราจารย์วีรุณ	ตั้งเจริญ	ติตการกิจ
๑๔. ศาสตราจารย์สุรพล	นิติไกรพจน์	ติตการกิจ
๑๕. นายอมรวิชัย	นาครพรรพ	ติตการกิจ
๑๖. เลขาธิการสภาการศึกษา (ศาสตราจารย์พิเศษชงทอง จันทรางศุ)		ติตราชการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๑. นางสุทศศรี วงษ์สมาน	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
๒. นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนกศ.
๓. นางโสภณา ตาแก้ว	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายด้านพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
๔. นางจินตนา ศักดิ์ภู่อรัมย์	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายด้านประสิทธิภาพ การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม
๕. นางทิพย์สุดา สุขเมธเสนีย์	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายด้านการเรียนรู้ ตลอดชีวิตและโอกาสทางการศึกษา
๖. นางสาวรัยพร แสงนภาพวร	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการศึกษาระหว่างประเทศ
๗. นางอัมพร พงษ์กังสนนันท์	ผู้อำนวยการศูนย์ประชาสัมพันธ์การศึกษา
๘. นางสิริวรรณ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา	ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศทางการศึกษา

๙. นางสาวสุภาพร โกเฮงกุล
๑๐. นายวีระ พลอยครบุรี

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
ผู้อำนวยการกองงานเลขานุการสภาการศึกษา

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ก่อนการประชุม ผู้ช่วยเลขานุการ (รองเลขาธิการสภาการศึกษา นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล) แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ประธานสภาการศึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ) ดิตรราชการด่วน ในกรณีนี้ ฝ่ายเลขานุการขอเชิญนายอมเรศ ศีลาอ่อน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษาเป็นประธานการประชุมแทน

ประธาน (นายอมเรศ ศีลาอ่อน) เปิดประชุมและดำเนินการตามระเบียบวาระการประชุม ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธาน/เลขานุการแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ผู้ช่วยเลขานุการ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า กรรมการและเลขานุการ (เลขาธิการสภาการศึกษา ศาสตราจารย์พิเศษชองทอง จันทรางศุ) ดิตรราชการ จึงขอทำหน้าที่เลขานุการแทน

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔

กรรมการและเลขานุการ (ผู้ช่วยเลขานุการ รองเลขาธิการสภาการศึกษา นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล) รายงานที่ประชุมว่า ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดส่งรายงานการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ให้กรรมการสภาการศึกษาทุกท่านเพื่อพิจารณารับรอง เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๔ และฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการแก้ไขตามความเห็นของกรรมการเรียบร้อยแล้ว

ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ โดยไม่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๓.๑ เรื่องเพื่อพิจารณา : (ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑)

รองศาสตราจารย์ทองอินทร์ วงศ์โสธร อนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการกระจายอำนาจทางการศึกษา รายงานว่า การนำเสนอประกอบด้วยเอกสาร ๓ ส่วน คือ เอกสารการประชุม ภาคผนวก และเอกสารแนบเพิ่มเติม ดังนี้

รายละเอียดเอกสารแนบเพิ่มเติม ประกอบด้วย

๑) เป้าหมายการนำแผนสู่การปฏิบัติเชิงปริมาณ ๕ ข้อ ได้แก่ ๑) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระหลัก เกินกว่าร้อยละ ๕๐ ๒) สถานศึกษาทุกโรงได้รับการรับรองมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ๓) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มสูงขึ้น จาก ๘.๗ ในปี ๒๕๕๑ เป็น ๑๒ ปี ในปี ๒๕๕๙ ๔) เอกชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษามากขึ้น โดยมีสัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐ : เอกชน เป็น ๖๕ : ๓๕ ในปี ๒๕๕๙ และ

๕) สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษามากขึ้น โดยมีสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษา : สามัญศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็น ๖๐ : ๔๐ ในปี ๒๕๕๙

๒) ตารางแสดงร้อยละของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน จำแนกตามระดับและประเภทการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๔๕-๒๕๕๐ พบว่า สัดส่วนผู้เรียนในภาพรวมระหว่างรัฐ : เอกชนจนถึงปี ๒๕๕๐ เป็น ๘๒.๓ : ๑๗.๗ ซึ่งเป้าหมายคือเพิ่มสัดส่วนภาคเอกชนเป็น ๓๕ โดยจากข้อมูลในระดับอาชีวศึกษา ปี ๒๕๕๐ มีสัดส่วนเป็นไปตามเป้าหมายแล้ว คือ ๓๕.๗ และข้อสังเกตที่จะเป็นปัญหาในอนาคตคือ อาจขาดแรงงานระดับกลาง เนื่องจากจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาและอนุปริญญากำลังลดลง

๓) บทบาทและผลกระทบของหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชน พบว่า หลายประเทศโดยเฉพาะในภาคพื้นยุโรปให้ความสำคัญและพยายามเพิ่มสัดส่วนของผู้เรียนในภาคเอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยเชื่อว่าภาคเอกชนสามารถตอบสนองความต้องการในเชิงอุปสงค์ (demand) ได้มากกว่าเชิงอุปทาน (supply) และมีตัวอย่างการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐและเอกชนในประเทศเนเธอร์แลนด์ซึ่งปรับเพิ่มจากจำนวนการเรียนในโรงเรียนภาคเอกชนร้อยละ ๕ ในปี ๑๙๐๐ เป็นร้อยละ ๘๐ ในปี ๒๐๐๐ และลดจำนวนการเรียนในโรงเรียนภาครัฐจากร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๑๙๘๕ เป็นร้อยละ ๒๐ ในปี ๒๐๐๐ อีกทั้งยังมีความสำเร็จสูงในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์จากผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์นานาชาติ

คณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาได้ศึกษาสังเคราะห์เอกสาร รายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และยกร่างยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขึ้น ซึ่งมีเป้าหมายในการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนในส่วนของโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้สูงขึ้น โดยมีสัดส่วนระหว่างภาคเอกชนกับรัฐบาลเป็น ๓๕ : ๖๕ สำหรับในส่วนของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑) ส่งเสริมให้โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีบทบาทในการจัดและร่วมจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น เจตนารมณ์ คือ การเพิ่มสัดส่วนภาคเอกชน ยุทธศาสตร์ที่ ๒) เปลี่ยนบทบาทการจัดการศึกษาภาครัฐโดยเฉพาะในพื้นที่ที่โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดได้ดี มีคุณภาพ โดยรัฐมุ่งเน้นสนับสนุนวิชาการ และการติดตาม ประเมินผล เจตนารมณ์ คือ การลดบทบาทของภาครัฐ ยุทธศาสตร์ที่ ๓) ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เจตนารมณ์ คือ ให้ภาคเอกชนได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานเช่นเดียวกับภาครัฐ เช่น การนิเทศ การฝึกอบรม เป็นต้น ยุทธศาสตร์ที่ ๔) ส่งเสริมภาคเอกชนจัดและร่วมจัดการศึกษากับสถาบันการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดหรือส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย เจตนารมณ์ คือ ต้องการให้ภาครัฐให้การสนับสนุนหรือมีมาตรการลดหย่อนภาษีสำหรับภาคเอกชนที่จัดหรือร่วมจัดการศึกษา ซึ่งมีตัวอย่างเช่น โรงเรียนปัญญาภิวัฒน์ เป็นต้น ยุทธศาสตร์ที่ ๕) ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคเอกชนโรงเรียนเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเป็นศูนย์กลางทาง

การศึกษา (Education Hub) ในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งต้องมีการเตรียมความพร้อม เช่น สถานที่หอพัก เพื่อเป็นหลักประกันสำหรับผู้ที่สนใจ และยุทธศาสตร์ที่ ๖) ส่งเสริมภาคเอกชนนำผลการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศเข้าสู่ระบบการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ๒ มาตรการ คือ ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการทำการวิจัยและพัฒนา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา (นางสุทศศรี วงษ์สมาน) นำเสนอรายละเอียดเพิ่มเติมว่าสืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ นโยบายรัฐบาลปัจจุบัน และข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง กำหนดนโยบายให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการร่วมจัดและสนับสนุนการศึกษาของภาครัฐ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาของเอกชนเชิงปริมาณ ในปี พ.ศ.๒๕๔๘-๒๕๕๑ ผู้เรียนมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น แต่ในปี พ.ศ.๒๕๕๒ สัดส่วนการจัดการศึกษาของเอกชนลดลง อยู่ที่ ๒.๖๗ ล้านคน และสัดส่วนภาครัฐกับภาคเอกชน ในปี พ.ศ.๒๕๕๒ เป็น ๘๑ : ๑๙ ส่วนในเชิงคุณภาพ จากผลการประเมินของ สมศ. พบว่า ๑) โรงเรียนเอกชนชั้นพื้นฐานสามัญ ในการประเมินรอบแรก (พ.ศ.๒๕๔๔-๒๕๔๘) โรงเรียนที่มีคุณภาพดีมีสัดส่วนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศในทุกมาตรฐาน และการประเมินรอบสอง (พ.ศ.๒๕๔๙-๒๕๕๒) โรงเรียนได้รับการรับรองร้อยละ ๘๘.๓ ๒) โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ได้รับการรับรองร้อยละ ๖๙.๘ และ ๓) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้รับการรับรองร้อยละ ๘๐.๓ และผลการทดสอบ O-net ปีการศึกษา ๒๕๕๒ พบว่า โรงเรียนเอกชนชั้น ป.๖ และ ม.๓ มีผลการทดสอบเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั้งประเทศ ยกเว้นชั้น ม.๖ ที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งประเทศเล็กน้อย

ปัญหาอุปสรรค พบว่า การปฏิบัติต่อโรงเรียนเอกชนยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันกับโรงเรียนรัฐ เช่น การรับการอุดหนุนจากรัฐ การเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมและขยายโอกาสการศึกษาเอกชนไม่ชัดเจน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรในอนาคต และบทบาทของเอกชนในการมีส่วนร่วมในเชิงของสหกิจ ทวิภาคียังมีไม่มาก จากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าว คณะอนุกรรมการฯ จึงได้กำหนดเป็น ๓ เป้าหมาย คือ ๑) เพิ่มสัดส่วนผู้เรียนเอกชนต่อภาครัฐ ให้สูงขึ้นเป็น ๓๕ : ๖๕ ๒) โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งได้รับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานจาก สมศ. และ ๓) ภาคเอกชนมีบทบาทจัดและร่วมจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น

สำหรับยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษามี ๖ ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมให้โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีบทบาทในการจัดและร่วมจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่ ๑) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เปลี่ยนแนวทางการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนที่เน้นอุปทานเป็นหลัก (supply side) มาเป็นการจัดสรรที่เน้นอุปสงค์ (demand side) มากขึ้น ทบทวนกฎหมายหลักเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคในการเข้ามาร่วมจัดการศึกษาของเอกชน ให้มีการเผยแพร่แนวทางที่โรงเรียนเอกชนสามารถดำเนินการเพื่อให้ผู้บริจาคเงินนำมาลดหย่อนภาษีได้และส่งเสริมให้เอกชน

เป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาร่วมกับภาครัฐ ๒) ระดับอุดมศึกษา ให้ทบวงกฎหมายหลักเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคในการเข้ามาร่วมจัดการศึกษาของเอกชน และให้มีการเผยแพร่แนวทางที่โรงเรียนเอกชนสามารถดำเนินการเพื่อให้ผู้บริจาคเงินนำมาลดหย่อนภาษีได้ และ ๓) กำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติได้ในการจัดสัดส่วนผู้เรียนระหว่างภาครัฐและเอกชน และติดตามผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เปลี่ยนบทบาทการจัดการศึกษาภาครัฐโดยเฉพาะพื้นที่ที่โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดได้ดี มีคุณภาพ โดยรัฐมุ่งเน้นการสนับสนุนวิชาการและการติดตามประเมินผล ประกอบด้วย ๒ มาตรการ ได้แก่ ๑) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้พิจารณาความเหมาะสมในการขยายการรับนักเรียนในพื้นที่ที่โรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาได้อย่างดี มีคุณภาพ รวมทั้งกระตุ้นส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่มีศักยภาพเข้ามาร่วมจัดโรงเรียนหรือจัดการศึกษาในพื้นที่ที่ไม่มีโรงเรียนของรัฐหรือโรงเรียนของรัฐไม่สามารถเข้าไปจัดบริการได้ โดยให้มีการจัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษาที่มีกฎหมายรองรับ ดำเนินการให้การรับนักเรียนภาครัฐเป็นไปตามแผน และกำหนดเกณฑ์การรับนักเรียนของรัฐให้ชัดเจนและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบประเภทอาชีวศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการและจัดให้มีการติดตามประเมินผล และ ๒) ระดับอุดมศึกษา ให้มีการพิจารณาความเหมาะสมการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐรวมทั้งการขยายการรับนักศึกษาในพื้นที่ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ดี มีคุณภาพ ให้มีการรับนักศึกษาภาครัฐเป็นไปตามแผน และส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ และจัดให้มีการติดตามประเมินผล

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ประกอบด้วย ๒ มาตรการ ได้แก่ ๑) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เร่งพัฒนาผู้บริหาร ครู บุคลากรโรงเรียนเอกชน โดยเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและอบรมกับหน่วยงานของรัฐ ให้ครูโรงเรียนเอกชนเสนอขอวิทยฐานะหรือเลื่อนวิทยฐานะได้ โดยใช้เกณฑ์การประเมินเช่นเดียวกับครูภาครัฐ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเขตพื้นที่ โรงเรียนเอกชน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พัฒนาระบบนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล และให้มีระบบสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงในการเป็นครูของโรงเรียนเอกชน และ ๒) ระดับอุดมศึกษา ให้เร่งพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรโดยเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและอบรมกับหน่วยงานภาครัฐ ให้คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเสนอตำแหน่งทางวิชาการ โดยใช้เกณฑ์เช่นเดียวกับภาครัฐ และจัดให้มีระบบสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงในการเป็นคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมภาคเอกชนจัดและร่วมจัดการศึกษากับสถาบันการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดหรือส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย ประกอบด้วย ๕ มาตรการ ได้แก่ ๑) สนับสนุนภาคเอกชนจัดการศึกษากับสมาคมหรือหน่วยงานด้านวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการของตลาด หรือส่งเสริมเอกลักษณ์ไทยเป็นพิเศษ ๒) กรณีที่เป็นความจำเป็นเร่งด่วนและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ รัฐอาจร่วมลงทุนกับภาคเอกชน โดยให้ภาคเอกชนจัดตั้งสถานศึกษา ๓) จัดให้มีมาตรการจูงใจภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษาในรูปแบบสหกิจศึกษามากขึ้น ๔) สนับสนุนความร่วมมือระหว่างสมาคมหรือหน่วยงานทางด้านวิชาชีพกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมากขึ้น และ ๕) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนพัฒนาการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR)

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคเอกชน โรงเรียนเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา (Education Hub) ในภูมิภาคอาเซียน ประกอบด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่ ๑) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติ โดยให้มีการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง ๒) ส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาไทยจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานานาชาติมากขึ้น โดยสนับสนุนด้านภาษี การจัดสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนและการทำงานของอาจารย์ต่างประเทศ และ ๓) สนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดตั้งสถานศึกษาเพื่อเปิดสอนภาษาสากล เช่น ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และจีน เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ส่งเสริมภาคเอกชนนำผลการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศเข้าสู่ระบบการศึกษา ประกอบด้วย ๒ มาตรการ ได้แก่ ๑) ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคเอกชนที่เข้มแข็งร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษา ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้พัฒนาชุมชนและท้องถิ่น โดยมีการลงทุนร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และ ๒) ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคเอกชนที่เข้มแข็งร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา ทำการวิจัยและพัฒนา และจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเป็นความร่วมมือกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันอุดมศึกษา

กลไกการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ๘ ประการ ดังนี้ ๑) จัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับข้อเสนอยุทธศาสตร์ ๒) ประสานการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามแผนอย่างเหมาะสม และเพียงพอต่อการดำเนินงาน ๓) สำรวจและจัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษาในทุกสังกัด ๔) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่ในท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๕) ดำเนินการโครงการนำร่อง โดยร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๖) ติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานตามข้อเสนอ ยุทธศาสตร์ และทบทวนเป้าหมายยุทธศาสตร์ และมาตรการทุก ๒ ปี ๗) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจข้อเสนอยุทธศาสตร์ และการนำสู่การปฏิบัติแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ๘) จัดให้มีกลไกประสาน เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจเกี่ยวข้อง ซึ่งในทุกมาตรการได้มีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบไว้เรียบร้อยแล้ว

การพิจารณา

นายชิงชัย หาญเจนลักษณ์ มีความคิดเห็นว่า (ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษามีแนวทางที่ดีในการที่จะสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา แต่ควรกำหนดให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งยุทธศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นแผนที่นำทาง (road map) ควรมืองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย การจัดการศึกษาในประเทศไทยยังมีปัญหา เนื่องจากระบบการบริหารยังเป็นแบบแยกส่วน (Silo Management) ไม่ต่อเนื่องในแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้นถ้าจะให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ต้องมีความชัดเจนว่าจะให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการในระดับใด ช่วงใด เช่น ระดับอาชีวศึกษา ต้องมีมาตรการพิเศษในการนำภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะเรื่องสหกิจศึกษา ซึ่งผู้เรียนต้องเรียนและทำงานควบคู่กันไป ภาคเอกชนจึงต้องมีการกำหนดบทบาทความรับผิดชอบที่ชัดเจน

สำหรับเรื่องโรงเรียนกวดวิชา รัฐบาลจะมีมาตรการในการดูแลจัดการอย่างไร และภาคเอกชนที่ดำเนินการในรูปธุรกิจมากกว่าการศึกษา ควรมีการตรวจสอบคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ และมีการกำหนดมาตรการที่ชัดเจน เช่น ให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อม ช่วยดูแลสถานศึกษาที่ด้อยกว่า โดยมีสิ่งที่จะช่วยกระตุ้นเสริม ซึ่งปัจจุบัน สมศ.ใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาสำหรับสถานศึกษาที่เข้มแข็ง ที่เรียกว่า โครงการประเมินสถานศึกษาแบบโดดเด่น “๑ ช่วย ๙” คือ สถาบันการศึกษาที่เข้มแข็งจะไปช่วยสถาบันการศึกษาที่อ่อนกว่า ๙ สถาบัน โดยจะพิจารณาให้เป็นคะแนนพิเศษน่าจะใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบในระดับประเทศได้ เช่น ให้โรงเรียนเอกชนที่เข้มแข็งช่วยจัดการศึกษาโรงเรียนรัฐ หรือให้โรงเรียนรัฐที่เข้มแข็งช่วยในการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชน ซึ่งต้องพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ โดยต้องมีการปฏิสัมพันธ์และสื่อสารระหว่างกันด้วย

นายเจต ประภามนตรีพงศ์ เห็นด้วยกับ(ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) โดยมีความเห็น ๔ ประเด็น ดังนี้

๑) ต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องของผลิตภัณฑ์พ.ร.บ.การศึกษาเอกชนให้ผ่านโดยเร็ว เนื่องจากโรงเรียนเอกชน ๔,๐๐๐ กว่าโรง หรือโรงเรียนนอกระบบ เช่น โรงเรียนกวดวิชา โรงเรียนสอนตัดเสื้อผ้า โรงเรียนเสริมสวย เป็นต้น จะอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ทั้งหมด

๒) ต้องมีการกำกับ ติดตาม ประสานเชื่อมโยงในแต่ละยุทธศาสตร์ ไม่ใช่เพียงให้ผู้ปฏิบัติรับทราบเท่านั้น

๓) ยุทธศาสตร์ ๓.๑ (๒) ระบุว่า ให้ครูโรงเรียนเอกชนสามารถเสนอขอวิทยฐานะและ/หรือเลื่อนวิทยฐานะได้ โดยใช้เกณฑ์ประเมินเช่นเดียวกับครูภาครัฐ แต่รัฐบาลต้องเป็นผู้ลงทุน

๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๓.๑ (๔) ระบุว่า รัฐจัดให้มีระบบสนับสนุนเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการเป็นครูของโรงเรียนเอกชน ต้องช่วยกันคิดแนวทางและมาตรการ เนื่องจากว่า ปัจจุบันนี้ครูโรงเรียนเอกชนมักจะไปสอบบรรจุเพื่อเป็นครูของรัฐ หากโรงเรียนหนึ่งครูสอบบรรจุได้ประมาณ ๓๐-๔๐ คน โรงเรียนคงจะต้องปิดตัวลง จนกระทั่งมีการพูดว่าโรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู

สุดท้ายนี้ อยากฝากไว้ว่าการศึกษาเอกชนสามารถช่วยจัดการแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาให้ภาครัฐ ซึ่งบทความของธนาคารโลกเขียนไว้ว่า “ประเทศไทยใช้งบประมาณการศึกษาเป็นจำนวนมากถึง ๔-๕ แสนล้านบาท ทำไมไม่อาศัยภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งนานาชาติประเทศได้ดำเนินการประสบผลสำเร็จกันมากมาย” โดยสมาคมเอกชนเคยจัดทำข้อมูลไว้ว่า ปีหนึ่งๆ รัฐประหยัดเงินจากการให้ภาคเอกชนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประมาณ ๓ หมื่นล้านบาท และไม่ต้องสร้างโรงเรียนหรือห้องเรียนจำนวน ๔๙,๐๐๐ ห้องเรียน ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณถึง ๓๖,๐๐๐ กว่าล้านบาท

ปัจจุบันนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชนมีอยู่ประมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ คน ได้รับเงินอุดหนุนรายหัวเพียงร้อยละ ๗๐ เพิ่งจะเพิ่มอีกร้อยละ ๑๐ เมื่อ ๒ ปีที่ผ่านมา แต่ค่าใช้จ่ายรายหัวที่รัฐกำหนดไว้เป็นค่าใช้จ่ายรายหัวที่คำนวณมาแล้วประมาณ ๑๐ ปี ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทบทวนใหม่โดยจะปรับเพิ่มให้อีก ๒,๐๐๐ บาท

ศาสตราจารย์ยงยุทธ ยุทธวงศ์ มีความเห็นว่า (ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) เป็นเรื่องสำคัญ แต่ในเอกสารยังมีการใช้ภาษาที่กว้างอยู่ มาก เช่น ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ข้อ ๑.๑ “ทบทวนกฎหมายหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นอุปสรรค...” เป็นเรื่องที่ต้องทำอยู่แล้ว ข้อ ๑.๓ “ให้มีการกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้...” หากเขียนเช่นนี้ต้องระบุว่าแนวปฏิบัติหรือวิธีการคืออะไร ด้านการอุดหนุน การจัดทำสัญญาร่วมกับภาคเอกชน การลดหย่อนภาษีทำอะไร เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเอกสารการประชุมพบว่า ไม่มีปรากฏเรื่องการทำสัญญาที่ให้รัฐทำสัญญากับเอกชนได้เพื่อจะให้เอกชนจัดการศึกษา ข้อ ๔ หน้า ๗ “ส่งเสริมให้เอกชนเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษา...” คล้ายๆ แต่ไม่เชิง เพราะระบุว่า เป็น “หุ้นส่วน” แต่รัฐอาจไม่จำเป็นต้องเป็นหุ้นส่วนก็ได้ แต่ไปให้เอกชนทำ ฉะนั้นควรเพิ่มเติมเรื่องการทำโรงเรียนพันธะสัญญาไว้ด้วย

นอกจากนี้ (ร่าง) ยุทธศาสตร์มีการเขียนอย่างระมัดระวังมากเกินไปจนไม่สามารถทำอะไรได้ เช่น ส่งเสริมภาคเอกชนจัดและร่วมจัดการศึกษากับสถาบันการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด หรือส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย ควรเขียนเป็นแนวทางการต้องการหรือส่งเสริมให้แนใจมากขึ้น ข้อ ๔.๒ “ในกรณีที่เป็นความจำเป็นเร่งด่วนและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ รัฐอาจร่วมลงทุนกับภาคเอกชนโดยให้ภาคเอกชนจัดตั้งสถานศึกษา...” นั้น ที่สำคัญยังไม่ได้ระบุไว้คือเรื่องการทำเงินในการจัดการศึกษา สรุปว่าโดยทั่วไปเห็นด้วย (ร่าง) ยุทธศาสตร์ดังกล่าวแต่ควรใช้ภาษาที่ชัดเจน ตรงประเด็น

ศาสตราจารย์ธีรวุฒิ บุญยโสภณ เห็นด้วยกับ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญที่รัฐจะต้องขับเคลื่อนในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ปัจจุบันการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาเพื่อให้มี

คุณภาพและมาตรฐานนั้น ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจทุกประเทศกำลังทำอยู่ ประเทศไทยพยายามที่จะดำเนินการแต่ติดขัดด้วยผลประโยชน์เชิงนโยบาย โดยได้ให้ความคิดเห็น ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์ที่ ๑-๓ ควรยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสายสามัญกับสายอาชีวศึกษาให้ชัดเจน มิฉะนั้นด้านอาชีวศึกษาซึ่งถือว่าเป็นการผลิตกำลังคนที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมจะขาดความสำคัญลงไป ทั้งนี้จะทำให้ผู้รับผิดชอบกำกับดูแลด้านอาชีวศึกษาเห็นภาพชัดขึ้นว่า ไม่ควรจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาเฉพาะทาง เช่น การตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรมยานยนต์ที่จังหวัดอุบลราชธานี หรือการเปิดหลักสูตรปริญญาตรีเฉพาะทางพาณิชยนาวิ ที่วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราช ซึ่งขาดความพร้อมทั้งเรื่องสถานที่ สถานศึกษาและผู้เรียน เป็นการผิดพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.๒๕๕๑ ที่ต้องการจะให้การจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาจะเป็นเฉพาะทางหรือกลุ่มจังหวัดโดยเชื่อมโยงกับภาคเอกชน โดยเรื่องดังกล่าวไม่ผ่านคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และถูกนำเข้าไปประชุมคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรได้ร่วมพิจารณาและวิเคราะห์ว่าหากจะตั้งวิทยาลัยเฉพาะทางด้านยานยนต์เฉพาะทางควรจะไปเปิดที่ภาคตะวันออก เช่น จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยองซึ่งมีอุตสาหกรรมยานยนต์สร้างผลิตประกอบรถยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ หรือภาคกลางที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี เป็นต้น และจะสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติว่า การจัดตั้งสถาบันอาชีวศึกษาให้เน้นความเชื่อมโยงของสถานประกอบการในกลุ่มจังหวัดนั้น เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ การกระจายอำนาจ และใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างภาคเอกชนและสถานศึกษา จึงขอฝากไว้ว่า รัฐมนตรีที่กำกับดูแลกระทรวงศึกษาธิการควรมาจากพรรคการเมืองเดียวกัน และมีนโยบายที่ชัดเจนและไปในทิศทางเดียวกัน

๒) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมาจากโรงเรียนเทคนิคไทย-เยอรมัน ปัจจุบันเน้นความร่วมมือกับภาคเอกชน โดยภาคเอกชนให้งบประมาณจำนวน ๔๐ ล้านบาท สำหรับซื้ออุปกรณ์การศึกษาเพื่อทำการวิจัยและฝึกอบรม ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งอนุมัติงบประมาณให้ ๑,๖๖๙ ล้านบาท ในการตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือวิทยาเขตระยอง เพื่อแก้ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมยานยนต์ที่ขาดแคลนกำลังคนอยู่ ซึ่งเรื่องดังกล่าวเห็นว่า ทำไมไม่ตั้งในสถาบันอาชีวศึกษาจะได้ใช้ทรัพยากรร่วมกัน และควรร่วมมือกับภาคเอกชนมาช่วยในการพัฒนากำลังคนทางด้านช่างฝีมือ ช่างเทคนิคหรือนักเทคโนโลยี ในพื้นที่ที่เป็นอุตสาหกรรมเฉพาะทาง นอกจากนี้ นักศึกษามีโอกาสจะได้ฝึกงานแบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาจะได้ช่างที่มีคุณภาพ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

สรุปว่า การทำงานของผู้บริหารระดับสูงของแต่ละองค์กรหลักต้องผ่านตามขั้นตอนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้การที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษาขึ้นฟ้องต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อต้องการให้เห็นว่ากฎหมายอาญามาตรา ๑๕๗ มีความสำคัญที่จะต้องถือปฏิบัติ หากไม่ทำตามก็จะเกิดปัญหามากมาย

ศาสตราจารย์ไพฑูรย์ สินลารัตน์ เห็นด้วยกับ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) และเห็นความสำคัญของภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการที่จะให้แผนยุทธศาสตร์ประสบความสำเร็จ ต้องมีแนวปฏิบัติและมีการผลักดันแนวปฏิบัติให้ชัดเจน โดยมีความเห็น ดังนี้

๑) การกำหนดสัดส่วนผู้เรียนระหว่างรัฐและเอกชนเป็น ๖๕:๓๕ นั้น ตลอดเวลาที่ผ่านมามีตัวเลขเหล่านี้ควบคุมไม่ได้ สังเกตได้ว่าแต่ละปีภาครัฐก็ขยายสถานศึกษา แต่ภาคเอกชนมีแต่แย่ง ดังนั้นเห็นว่าคณะทำงานควรไปดำเนินการต่อเรื่องแผนปฏิบัติการว่าจะทำอย่างไร เช่น การควบคุมสัดส่วนผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชน เป็น ๗๐:๓๐ มหาวิทยาลัยต้องรับแล้วรับอีก ๓-๔ รอบ ซึ่งรัฐเองก็ไม่สามารถควบคุมได้ รัฐควรจัดสรรงบประมาณมหาวิทยาลัยให้ดำเนินการโดยเน้นเรื่องคุณภาพการศึกษามากขึ้น เป็นต้น

๒) ความช่วยเหลือในเชิงวิชาการ ควรมีการลงทุนในการพัฒนาคณาจารย์ภาครัฐและเอกชนร่วมกัน ควรให้คณาจารย์ระดับอุดมศึกษาเอกชนมีความมั่นคง ในทางปฏิบัตินั้น จะต้องดำเนินการอย่างไร ซึ่งปัญหาใหญ่ของ (ร่าง) ยุทธศาสตร์นี้คือทำอย่างไรจึงจะสามารถทำให้ได้ผลตามที่เสนอ

๓) งบประมาณการวิจัย การยอมรับหรือการดูแลหรือการให้ความเท่าเทียมกันในเชิงวิชาการระหว่างรัฐกับเอกชนยังมีไม่มากพอ

รองศาสตราจารย์พทุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ เห็นด้วยกับ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) แต่มีข้อสังเกตดังนี้

๑) ควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน โดยเฉพาะข้อ ๒ และ ๓ สำหรับข้อที่ ๑ ควรปรับปรุงภาษาเล็กน้อย จากเดิม “เพิ่มสัดส่วนผู้เรียนในส่วนของโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้สูงขึ้น...” ให้เปลี่ยนเป็น “เพิ่มสัดส่วนผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา เพราะหากใส่คำว่า “โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษา” อาจดูเหมือนเพิกเฉยในส่วนของวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค ซึ่งไม่ได้ถือเป็นโรงเรียน และ ข้อ ๓ “ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษาและร่วมจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น” ควรกำหนดเป็นร้อยละให้ชัดเจนว่า เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละเท่าไร

๒) ยุทธศาสตร์ ๖ ข้อ ควรปรับให้เหลือ ๕ ข้อ ดังนี้ ๑) ส่งเสริมการลงทุนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน ๒) เปลี่ยนบทบาทการจัดการศึกษาภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนทางวิชาการและการติดตามประเมินผล ๓) เสริมสร้างความเข้มแข็งในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน ๔) เสริมสร้างแรงจูงใจของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม โดยให้มีหุ้นส่วนหรือมีพันธะสัญญาในการจัดและพัฒนาการศึกษาเอกชน และ ๕) รวมพลังภาคเอกชน สถานศึกษาเอกชนและสถานศึกษาของรัฐในการขับเคลื่อนการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน

๓) จากเอกสารประกอบการประชุม ตาราง ก๔ ร้อยละของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ควรปรับคำว่า “สายสามัญ” เป็น “สายสามัญศึกษา”

ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ มีความเห็น ๔ ประเด็น ดังนี้

๑) รัฐต้องอุดหนุนเอกชนร้อยละ ๑๐๐ จึงจะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะเกิดนโยบายที่มุ่งเน้นไปที่ความต้องการสินค้าและการอุปโภคบริโภค (demand side) เงินอุดหนุนต้องใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายที่รัฐได้ใช้จ่ายไป ทั้งนี้ demand side จะไม่มีทางเป็นไปได้หากเงินอุดหนุนของเอกชนยังต่ำกว่าความเป็นจริงและยอดเงินอุดหนุนยังต่ำกว่าความเป็นจริงอีก

๒) การยกเว้นภาษีต้องระบุไว้ให้ชัดเจน เช่น โรงเรียนกวดวิชาเฉพาะที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง ได้รับการยกเว้นภาษี และกระทรวงศึกษาธิการต้องทำหน้าที่เหมือนกรมสรรพากร คอยดูว่าองค์กร/มูลนิธิใดทำประโยชน์เพื่อสังคมให้ได้รับการยกเว้นภาษี

๓) เงินเพิ่มพิเศษ/วิทยฐานะรัฐต้องออก เพราะโรงเรียนเอกชนบางแห่งรับเงินอุดหนุน แต่ว่าต้นทุนที่คิดไม่ได้รวมเงินวิทยฐานะอยู่ด้วย

๔) การให้เอกชนเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาร่วมกับภาครัฐ ควรระบุให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เช่น การเป็นหุ้นส่วนผลิตแพทย์ เหมือนมหาวิทยาลัยรังสิตจำเป็นต้องมีโรงพยาบาลของรัฐเข้ามาทำข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับภาคเอกชนมากกว่าที่จะไปเขียนนามธรรม และไม่มีอะไรที่เป็นแนวทางไปปฏิบัติได้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลขา ปิยะอัจฉริยะ มีข้อสังเกตว่า ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บทบาทของภาคเอกชนร่วมจัดการศึกษาตามความต้องการของตลาด คำว่า “ตลาด” จะรวมถึงเด็กด้อยโอกาส เด็กเร่ร่อนหรือคุณแม่วัยใส เพราะกลุ่มเหล่านี้รัฐอาจถูกมองว่ามีจำนวนไม่มากพอที่จะลงทุน แต่ถ้าในด้านสิทธิของเด็กต้องการโอกาสในการศึกษาด้วย ทั้งนี้คำว่า “ตลาด” จะแคบไปสำหรับความต้องการของกลุ่มคนที่เกิดขึ้นตามสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ซึ่งต้องอาศัยบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ฉะนั้นในมาตรการข้อ ๔.๒ ที่เสนอว่า “...รัฐอาจร่วมลงทุนกับภาคเอกชนโดยให้ภาคเอกชนจัดตั้งเป็นสถานศึกษา...” เป็นรูปแบบที่ตั้งรับ ซึ่งกลุ่มดังกล่าวไม่มีโอกาสมาเข้าโรงเรียนแน่นอน ดังนั้นจะต้องมีกระบวนการที่จะเข้าถึงโดยการจัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลาย นอกจากนี้ การส่งเสริมเอกลักษณ์ไทยต้องคู่ขนานไปกับความสามารถในการอยู่บนสังคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรีทัดเทียมนานาประเทศด้วย

รองศาสตราจารย์อิสมาแอ อาลี มีความคิดเห็น ๒ ประเด็น ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์ที่ ๕.๓ “สนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดตั้งสถานศึกษาเพื่อเปิดสอนภาษาสากล...” ควรเพิ่มภาษาอาหรับด้วย เพราะภาษาอาหรับเป็นภาษาที่มีคนใช้มากพอสมควรในตะวันออกกลาง ยุโรป อเมริกา จึงอยากให้มีการสนับสนุนอย่างชัดเจน ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการกำลังมีแผนที่จะเปิดศูนย์พัฒนาภาษาที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทั้งนี้ต้องการให้ศูนย์ดังกล่าวสามารถเป็นศูนย์พัฒนาคนไทยในการใช้ภาษาอาหรับ รวมถึงภาษามลายู (Bahasa Melayu) ด้วย

๒) ควรมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในเรื่องของโรงเรียนที่สอนศาสนาอย่างเดียว ควรมีการนำระบบการศึกษานอกโรงเรียนเข้ามาสอนในโรงเรียนเพื่อให้มีการเรียนรู้ภาษาไทยและระบบของการศึกษาไทย ซึ่งน่าจะมีประโยชน์ในการพัฒนาชาติต่อไป

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นางสาวสุวรรณี คำมั่น) เห็นด้วยกับ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) สิ่งสำคัญคือการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการจัดการศึกษาจะสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐได้มาก และสามารถไปกระตุ้นการแข่งขันในเชิงคุณภาพการศึกษาอีกด้วย ทั้งนี้มีความคิดเห็น ๔ ประเด็น ดังนี้

๑) ควรทบทวนการกำหนดเป้าหมาย โดยให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรไทยในอนาคต

๒) ยุทธศาสตร์ควรมีความชัดเจน โดยเฉพาะความก้าวหน้าในเรื่องกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น พ.ร.บ.ร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน การลงทุนในรูปแบบเอกชนร่วมลงทุนกับรัฐ (Public Private Partnership : PPP) เป็นต้น ซึ่งควรนำมาวิเคราะห์ และเพิ่มเติมมาตรการภายใต้ยุทธศาสตร์ให้มีความชัดเจนมากขึ้น ดังนี้

๒.๑) มาตรการ ๑.๓ “ให้มีการกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ในการจัดสัดส่วนผู้เรียนระหว่างภาครัฐและเอกชน...” ควรต้องระบุว่าแนวปฏิบัติคืออะไร

๒.๒) เรื่องของการลงทุน เช่น การจัดตั้งสถานศึกษา ภาคเอกชนตั้งสถานศึกษาแล้วภาครัฐทำอย่างไร รวมถึงการบริหารจัดการ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการ

๓) การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา (Education Hub) ต้องทบทวนว่า โรงเรียนเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องอยู่ในกรอบของคุณวุฒิวิชาชีพ (NQF) ซึ่งเป็นกรอบใหญ่ของประเทศด้วย

๔) กลไกการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ จะต้องมีฐานข้อมูลที่ชัดเจนพอสมควรที่จะมาทำแผนงาน/โครงการ เช่น ข้อมูลของสมศ.ในการประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ การทำแผนปฏิบัติการต้องเน้นเฉพาะประเด็นสำคัญ คงไม่สามารถทำได้ทุกๆ โครงการอย่างที่เสนอมา

ประธาน มีข้อสังเกตเพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณา ๓ ประเด็น ดังนี้

๑) ปัญหาใหญ่ที่สุดของการศึกษาไทยในขณะนี้คือ เรื่องคุณภาพการศึกษา ถ้าภาคเอกชนเข้ามาร่วมหรือเป็นแกนนำในการพัฒนาการศึกษาต่อไปคุณภาพจะดีขึ้นหรือไม่

๒) การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา (Education Hub) แต่มีศักยภาพเพียงพอหรือไม่

๓) สภาการศึกษาวางแผน แต่หน่วยปฏิบัติยอมรับหรือไม่และมีผู้ปฏิบัติหรือไม่

นายพนม พงษ์ไพบูลย์ เห็นด้วยกับการส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีข้อสังเกตว่า บางเรื่องเป็นเรื่องที่สำคัญหากแต่ยังไม่ได้ถูกนำมากล่าวถึงไว้ในเอกสาร เช่น ค่าเล่าเรียน โดยมีความเห็นว่าควรจะต้องเปิดเสรีในการเก็บค่าบำรุงการศึกษา ถ้าเกิดต้องการให้เกิดการแข่งขันจริง ก็ต้องให้เสรี หากภาคเอกชนคิดค่าเล่าเรียนแพงไป ประชาชนไม่มีจ่าย ก็ไม่เลือกเข้าศึกษา แต่ถ้าเอกชนจัดการศึกษาก็มีสิทธิที่จะเก็บค่าเล่าเรียนสูงขึ้น จะได้มีเงินสำหรับปรับปรุงเงินเดือนและสวัสดิการครูเอกชนให้ดีขึ้น ส่วนเรื่องของการดูแลค่าเล่าเรียนที่เหมาะสมจะต้องไม่ไปควบคุมมากเกินไป ซึ่งจะไปเกี่ยวข้องกับเรื่องการจ่ายเงินนอกระบบ (แป๊ะเจี๊ยะ) ด้วย

รองปลัดกระทรวงแรงงาน (นายนคร ศิลปอาชา) มีความเห็นว่า (ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) เป็นนามธรรมมากเกินไป โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑) ควรเน้นให้ภาคเอกชนโดยเฉพาะสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะให้การศึกษาดังต่อไปนี้ เหตุผลคือสถานประกอบการจะมีความพร้อมในเรื่องดังต่อไปนี้ ๑) มีเทคโนโลยีทันสมัยและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ๒) มีงบประมาณเพียงพอ ๓) มีผู้ฝึกงานเป็นมืออาชีพ ทั้งนี้องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้ให้ความคิดรวบยอดไว้ว่า การเรียนรู้ในสถานประกอบการ ซึ่งทางการศึกษานำไปประยุกต์ใช้คือ การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่พูดกันมานานแล้ว แต่ได้ดำเนินการบ้างหรือไม่ ปัจจุบันประเทศไทยขาดการผลิตกำลังคนสายกำลังแรงงาน (Workforce) อย่างมาก และกำลังแรงงานก็ขาดทักษะความเป็นมืออาชีพ (Professional Skills) ด้วย นอกจากนี้ จากเอกสารเขียนว่า เมื่อสิ้นสุดแผนการศึกษาแห่งชาติคือ พ.ศ.๒๕๕๙ การพัฒนาการศึกษาของประเทศ จะบรรลุดังนี้ ๑) คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขนั้น เห็นว่าความสุขเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องศึกษา แต่อยากเห็นว่า “คนไทยคิดเป็น ตัดสินใจเป็น และทำงานเป็น ทีมเป็น” มากกว่า

๒) เรื่องคุณธรรม จริยธรรมหรือทางวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการต้องเป็นแม่ข่ายหลักก่อน และต้องให้มีคุณภาพด้วย

๓) ควรคิดยุทธศาสตร์ที่จะให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น มาตรการลดหย่อนภาษี สิทธิประโยชน์ต่างๆ นอกจากนี้ สถานศึกษาต้องช่วยส่งเสริมสนับสนุนการให้ความรู้ที่มีคุณภาพทั้งทางด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพจึงจะสามารถที่จะใช้กับตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย ชี้แจงว่า จากความคิดเห็นของกรรมการข้างต้น อนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการกระจายอำนาจทางการศึกษาได้มีการพิจารณาแล้ว ดังนี้

๑) การกำหนดเป้าหมายสัดส่วนผู้เรียนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ๖๕ : ๓๕ เหตุผลคือ ๑) ต้องการเอกภาพทางนโยบาย เพราะนโยบายของรัฐบาล คือ โครงการเรียนฟรี ๑๕ ปี อย่างมีคุณภาพ โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล เป็นต้น ซึ่งนโยบายดังกล่าวไม่ได้ไปเอื้อต่อการ

แข่งขันให้ภาคเอกชนเข้ามาจัดการศึกษา ดังนั้นกุญแจสำคัญคือ การกำหนดเป้าหมายที่พอจะเปรียบเทียบว่าจะลงไปสู่ระดับใด เป็นเป้าหมายเท่าไร ซึ่งสัดส่วนผู้เรียนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ๖๕ : ๓๕ เป็นความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี แต่ยุทธศาสตร์ที่ปรากฏในเอกสารการประชุมจะทำให้มีการทบทวนเป้าหมายทุก ๒ ปี เหตุผลคือว่าเราอยากเห็นเรื่องของแผนที่ตั้งสถานศึกษา (School Mapping) ซึ่งจะชี้ให้เห็นเรื่อง อุปสงค์และอุปทานที่ตรงกัน และการเพิ่มในเรื่องของสถานภาพทางคุณภาพของโรงเรียนด้วย

๒) ยุทธศาสตร์ที่ ๑-๓ เป็นเรื่องของการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเอกชน การให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน และการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งคณะอนุกรรมการจะนำข้อคิดเห็นของกรรมการไปปรับปรุง สำหรับยุทธศาสตร์ที่ ๔ เป็นเรื่องการเชิญภาคเอกชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษา โดยเฉพาะการรองรับความเป็นประชาคมอาเซียนที่จะมีการไหลเวียนของแรงงานฝีมืออย่างเสรี (free flow skilled labor) ในปี ๒๐๑๘ ทั้งนี้ในส่วนของรูปธรรมกลไกสำคัญคือ แผนปฏิบัติการ โดยให้สภาการศึกษาไปทำต่อ ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะเขียนรายละเอียดทั้งหมดลงในยุทธศาสตร์ ฉะนั้นปัญหาในเรื่องแผนที่ตั้งสถานศึกษา (School Mapping) กับเรื่องเป้าหมายเป็นเรื่องที่อยู่ระหว่างการหารือ

๓) เรื่องการอุดหนุนภาคเอกชนว่าจะเป็นอย่างไรมาก่อน จะเห็นว่าอนุกรรมการพยายามใช้คำว่า “ขอรับเงินอุดหนุนให้จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ” โดยเทียบเคียงการอุดหนุนสถานศึกษาของรัฐ ก็คือไม่เท่ากันอาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่า ถ้าภาครัฐเห็นว่าเรื่องอาชีวศึกษาต้องการให้เอกชนเป็นแกนนำก็อาจจะอุดหนุนมากกว่าของภาครัฐก็ได้ ซึ่งจะเป็นจุดที่ต้องทำในรายละเอียดมากขึ้น ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกรรมการ คณะอนุกรรมการจะนำไปปรับปรุงเพิ่มเติม สำหรับในส่วนของแผนปฏิบัติการเห็นว่าต้องมีผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาในรายละเอียด ซึ่งการทำแผนปฏิบัติการต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศ

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่า (ร่าง) ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีลักษณะเหมือนแผนทั่วไป เมื่อนำไปปฏิบัติจะเกิดผลกระทบสูงหรือไม่ ดังนั้นยุทธศาสตร์ต้องมีความท้าทายและต้องเขียนเชิงรุกอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลของเอกชนควรมากกว่าร้อยละ ๗๐ และควรเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเอกชนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้เห็นว่าการกำหนดเป้าหมายสัดส่วนผู้เรียนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ๖๕ : ๓๕ เห็นว่าไม่มีอะไรที่เป็นรูปธรรมที่จะทำให้ไปถึงจุดนั้นได้ อยากให้คณะกรรมการมีความกล้าที่จะเสนออย่างตรงประเด็นและชัดเจน

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย ชี้แจงว่า ประเด็นที่อนุกรรมการมีการพิจารณามากคือเรื่องเป้าหมายโดยหากเป็นแบบที่ตั้งไว้จริง คำนึงที่สำคัญคือเรื่องระบบการเงินโดยมีกลไกสำคัญคือระบบตลาดเสรีซึ่งผู้เรียนเป็นผู้เลือกบริการและเลือกคุณภาพ หากกรรมการเห็นชอบ (ร่าง) นโยบายดังกล่าว การปรับยุทธศาสตร์และการให้จุดเน้นของยุทธศาสตร์ทำได้แน่นอน แต่ปัญหาใหญ่คือเอกภาพทางความคิดและเอกภาพทางนโยบายและผู้สนับสนุนจากภาครัฐ

ประธาน มีความเห็นว่า หากต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องคุณภาพการศึกษา ต้องมียุทธศาสตร์ที่ทำนายพอที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และต้องมีการประสานกับหน่วยปฏิบัติให้ร่วมดำเนินการอย่างจริงจัง ดังนั้น หากภาคเอกชนจะเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสัดส่วนระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐเป็นร้อยละ ๒๐ : ๘๐ จะง่ายที่สุด หากสัดส่วนเป็น ๘๐ : ๒๐ ภาคเอกชนคงไม่มีกำลังพอ ซึ่งเป็นเรื่องต้องพิจารณาต่อว่าทำได้หรือไม่ได้ ต้องใช้เงินเท่าไร และจะมีการส่งเสริมและสนับสนุนภาคเอกชนให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างไร

กรรมการและเลขานุการ (ผู้ช่วยเลขานุการ รองเลขาธิการสภาการศึกษา นางสาว สุทธาสินี วัชรบูล) เสนอว่า ที่ประชุมให้ความเห็นชอบ(ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) อย่างไรก็ตาม คณะอนุกรรมการจะนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุมให้เป็นเชิงรุกและมีความท้าทายมากขึ้น และขออนุญาตที่ประชุมว่าเมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วขอเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเพื่อนำเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีต่อไป

รองเลขาธิการสภาการศึกษา (นางสุทธศรี วงษ์สมาน) ชี้แจงเพิ่มเติมว่า คณะรัฐมนตรีได้ทำหนังสือมอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินการศึกษาเรื่องของเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคลสำหรับสถานศึกษาเอกชน รวมทั้งให้พิจารณายุทธศาสตร์ในเรื่องของการที่จะปรับดำเนินการมาตรการต่างๆให้ภาครัฐและเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยให้สำนักงานสภาการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งสภาการศึกษาได้เสนอไปเรียบร้อยแล้ว และสอดคล้องกับที่ประชุมได้อภิปรายคือร้อยละ ๑๐๐ ในปี พ.ศ.๒๕๕๖ ทั้งนี้จะเพิ่มจากร้อยละ ๗๐ ๘๐ และ๙๐ ในปี พ.ศ.๒๕๕๔ และปรับค่าใช้จ่าย เช่น ก่อนประเมินศึกษาจาก ๖,๙๐๐ บาท เป็น ๑๔,๐๐๐ บาท เป็นต้น จากงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะต้องผนวกกับเรื่องมาตรการส่งเสริมเอกชน ดังนั้นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เสนอไปแล้วผนวกกับ(ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา เป็นเสมือนสัญญาที่จะทำให้ภาคเอกชนรับผิดชอบการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุน

นายสุวัฒน์ เงินฉ่ำ มีความเห็นว่า แม้กรรมการฯ ส่วนใหญ่จะเห็นด้วยในหลักการแต่คณะอนุกรรมการต้องนำกลับไปปรับปรุงยุทธศาสตร์และเป้าหมายให้มีความชัดเจนมากขึ้น เช่น การกำหนดสัดส่วนผู้เรียนระหว่างภาครัฐและเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาเป็น ๖๕ : ๓๕ ภายใน ๕-๑๐ ปี เพราะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาอุดมศึกษาเอกชนยังต่ำมากเพียงร้อยละ ๒๐

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่า เมื่อคณะอนุกรรมการนำกลับไปปรับปรุงยุทธศาสตร์และเป้าหมายให้มีความชัดเจน มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมแล้ว ควรนำกลับเข้าที่ประชุมอีกครั้ง ก่อนเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนภาคเอกชนที่จัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ได้มีส่วนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้วย

ประธาน สรุปรว่า (ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา ควรปรับปรุงแก้ไขและทำมาตรการต่างๆ ให้ชัดเจน หลังจากได้ข้อคิดเห็นจากที่ประชุมแล้ว และนำเสนอต่อสภาการศึกษาอีกครั้ง กระทรวงศึกษาธิการต้องผนึกกำลังกัน และคิดว่าจะต้องเปลี่ยนให้ได้ทั้งฝ่ายวางแผนและฝ่ายปฏิบัติ ซึ่งจะใช้เวลาานานเท่าไรไม่สำคัญ ถ้าเป็นความคิดเห็นส่วนใหญ่ก็จะสามารถทำได้และจะหาอย่างไรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องคุณภาพได้อย่างชัดเจน

มติที่ประชุม

ที่ประชุมเห็นชอบ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษา (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๑) โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการกระจายอำนาจทางการศึกษานำกลับไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุม และให้นำเสนอต่อสภาการศึกษาอีกครั้งก่อนเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๓.๒ : (ร่าง) ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑)

นายสุวัฒน์ เงินฉ่ำ อนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการกระจายอำนาจทางการศึกษานำเสนอ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) รายละเอียดดังนี้

(ร่าง) ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) จัดทำขึ้นโดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากรายงานการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงานการวิจัยเรื่อง ข้อเสนอทางเลือกระบบของการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาวะปี ๒๕๕๓ โดยวรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ นอกจากนี้คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการกระจายอำนาจทางการศึกษาได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อไปศึกษารายละเอียดในเชิงลึก โดยในการศึกษาดังกล่าวได้เชิญผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเพื่อพิจารณาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำร่างยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติรวมหลายครั้ง มีผลการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ พบว่าประเทศไทยมีเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งสิ้น ๒๒๕ เขต แบ่งเป็นเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ๑๘๓ เขต และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ๔๒ เขต มีโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน ๓๑,๕๐๘ โรงเรียน ซึ่งรวมทั้งโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๑๒๐ คนลงมา และโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คนขึ้นไป นอกจากนั้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการมอบอำนาจไป ยังเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงหลายเรื่อง รวมทั้งการกระจายอำนาจที่เป็นไปตามบทบัญญัติใน กฎหมาย เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ในหลายเรื่อง มีการ จัดทำกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ การศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๙ ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป มีการ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองของสถานศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองทั้งในระดับ ปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประมาณร้อยละ ๘๑-๘๒ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีสถานศึกษาที่ยัง ไม่ได้รับการรับรองคุณภาพเหลืออีกเป็นจำนวนมาก

ปัญหาอุปสรรคในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา เช่น ความไม่พร้อมด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ คู่มือการ ปฏิบัติงานและงบประมาณ ความไม่พร้อมของผู้กระจายอำนาจแต่ละระดับ ความไม่พร้อมของ ผู้รับการกระจายอำนาจที่ยังขาดความรู้ ทักษะ เจตคติทางบวก และสมรรถนะในการบริหาร จัดการแบบกระจายอำนาจ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารทุกระดับยังไม่คุ้นเคยกับวัฒนธรรม การทำงานแบบมีส่วนร่วม บริบทแวดล้อมของสถานศึกษาที่ไม่เอื้อต่อการทำงานแบบมีส่วนร่วม ความไม่ต่อเนื่องในการบริหารทำให้การปฏิบัติไม่เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม วัฒนธรรมและค่านิยม ขององค์กรที่บริหารจัดการแบบรวมศูนย์อำนาจมาเป็นระยะเวลายาวนาน การบริหารของ องค์กรคณะบุคคลและผู้บริหารแต่ละระดับขาดประสิทธิภาพ และไม่ให้ความสำคัญกับระบบการ นิเทศติดตามตรวจสอบและประเมินผล

ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการ กระจายอำนาจทางการศึกษาจึงได้เสนอ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการ จัดการการศึกษาสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ กระจายอำนาจและ หน้าที่ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามากขึ้น และเสริมสร้างความเข้มแข็งและเตรียม ความพร้อมให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้

(ร่าง) ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารการจัดการการศึกษาสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ๑) การกระจายอำนาจและหน้าที่ตามศักยภาพและความพร้อม ๒) การสร้าง การพัฒนา และการเสริมสมรรถนะ ศักยภาพของผู้บริหาร ๓) การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ เพื่อเอื้อต่อความเป็นนิติบุคคลและความเป็นอิสระของสถานศึกษา ๔) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทุกสังกัด ๕) การจัดสรรงบประมาณโดยยึดทั้งพื้นที่ และยึดวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นหลัก และ ๖) ส่งเสริมความเข้มแข็งของเขตพื้นที่ในการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นจัดและร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

รองเลขาธิการสภาการศึกษา (นางสุทธศรี วงษ์สมาน) นำเสนอมาตรการในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ รายละเอียดดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การกระจายอำนาจและหน้าที่ตามศักยภาพและความพร้อม ประกอบด้วย ๖ มาตรการ คือ ๑) ให้มีการจัดกลุ่มและประเภทเขตพื้นที่การศึกษาตามศักยภาพและตามระดับการศึกษาที่รับผิดชอบของเขตพื้นที่การศึกษา ๒) ให้มีการจัดทำแผนขับเคลื่อนการกระจายอำนาจทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไปแบบขั้นบันได โดยคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของสถานศึกษา และเสนอให้มีการจัดกลุ่มสถานศึกษาเป็น ๔ กลุ่ม คือ สถานศึกษาที่มีความพร้อมมากที่สุด มาก ปานกลางและสถานศึกษาที่ต้องการส่งเสริมและดูแลเป็นพิเศษ พร้อมทั้งให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในการดำเนินการและการพัฒนาที่เหมาะสมกับสถานศึกษาแต่ละกลุ่ม ๓) ให้มีตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินความพร้อมและศักยภาพที่ชัดเจนเพื่อแบ่งกลุ่มเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ๔) ให้มีแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวส่งเสริมสถานศึกษาที่ต้องให้การดูแลส่งเสริมเป็นพิเศษ ๕) ให้มีการวิจัยและพัฒนาระบบฐานข้อมูลการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ การส่งเสริมสถานศึกษาและเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานดีเด่น (best practice) ให้ขยายผลต่อไป และ ๖) ให้มีบุคลากรสนับสนุนการสอนในสถานศึกษาอย่างพอเพียงเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้าง การพัฒนา และการเสริมสมรรถนะ ศักยภาพของผู้บริหาร ประกอบด้วย ๔ มาตรการ ดังนี้ ๑) ให้มีการคัดสรรผู้บริหารด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้คนดี คนเก่งเข้ามาปฏิบัติงาน ๒) ให้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารที่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ ความก้าวหน้าทางอาชีพและระบบการจูงใจ ๓) ให้มีแผนพัฒนาภาวะผู้นำ ทั้งทางช่องทางปกติและกลไกการสนับสนุนด้วยช่องทางพิเศษตามกลุ่มศักยภาพของสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และ ๔) ให้มีระบบจูงใจและความก้าวหน้าเป็นพิเศษสำหรับผู้บริหารที่ผ่านการประเมินตามระบบสัญญาที่บริหารสู่ความเป็นเลิศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ เพื่อเอื้อต่อความเป็นนิติบุคคลและความเป็นอิสระของสถานศึกษา ประกอบด้วย ๒ มาตรการ ดังนี้ ๑) ให้มีการเร่งทบทวนและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งวิธีการได้มา องค์กรประกอบอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และ ๒) ปรับปรุงแก้ไข

กฎหมายและระเบียบการสรรหา บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนวิทยฐานะให้สอดคล้องกับการจัดกลุ่มการบริหารการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทุกสังกัด ประกอบด้วย ๒ มาตรการ ดังนี้ ๑) ให้มีการจัดทำแผนบูรณาการเพื่อสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อการบริหารและการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และ ๒) ให้มีหน่วยงานกลางด้านการนิเทศและสร้างเครือข่ายศึกษานิเทศก์พร้อมทั้งให้มีอัตรากำลังและทรัพยากรในการปฏิบัติงานด้านนิเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดสรรงบประมาณโดยยึดทั้งพื้นที่ และยึดวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นหลัก ประกอบด้วย ๔ มาตรการ ดังนี้ ๑) ปรับระบบการจัดสรรงบประมาณ โดยคำนึงถึงลักษณะการทำงานและความต้องการจำเป็นของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาแต่ละกลุ่ม และภาระงานที่จำเป็นทั้ง ๔ ด้าน โดยจัดสรรงบประมาณให้เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารจัดการตามปกติ และเพื่อปรับปรุงแก้ไขรวมทั้งพัฒนางานตามนโยบายเฉพาะ จัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาในลักษณะงบบุคลากรให้เหมาะกับสภาวะทางเศรษฐกิจสำหรับผู้เรียนตามปกติ และงบบุคลากรสำหรับผู้เรียนกลุ่มด้อยโอกาส จัดสรรงบบุคลากรและทรัพยากรเพิ่มเติมผู้มีความสามารถพิเศษ ๒) ให้มีระบบการติดตามประเมินผลด้านงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ ๓) จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนการกระจายอำนาจและการจัดการสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้เหมาะสมกับกลุ่มเขตพื้นที่และสถานศึกษา และ ๔) ให้จัดสรรงบประมาณให้กับเขตพื้นที่การศึกษาในการนิเทศ และการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สถานศึกษาทุกสังกัด

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ส่งเสริมความเข้มแข็งของเขตพื้นที่ในการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นจัดและร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย ๒ มาตรการ ดังนี้ ๑) ให้เขตพื้นที่การศึกษาร่วมกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นสำรวจแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ รวมทั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้กระจายอย่างทั่วถึง และ ๒) ให้เขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งสถาบันสังคมอื่นในการประสานสนับสนุน และให้คำแนะนำการจัดการศึกษาและการพัฒนาวิชาการ

กลไกการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

๑) จัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับข้อเสนอยุทธศาสตร์ฯ โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒) ให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นศูนย์เฉพาะกิจร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนข้อเสนอยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ

๓) สำรวจและจัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษาในทุกสังกัด

- ๔) ดำเนินโครงการนำร่องโดยความร่วมมือระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกภาครัฐ
- ๕) พัฒนารฐานข้อมูลเพื่อการศึกษา สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่น
- ๖) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของท้องถิ่น พัฒนาความรู้ถิ่นฐานบ้านเกิด
- ๗) จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนอย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินงาน
- ๘) ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานตามข้อเสนอยุทธศาสตร์ฯ และทบทวนเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และมาตรการทุก ๒ ปี และนำเสนอต่อสภาการศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการของหน่วยงาน
- ๙) จัดให้มีกลไกประสานและเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีภารกิจเกี่ยวข้อง
- ๑๐) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และทำความเข้าใจ เกี่ยวกับข้อเสนอยุทธศาสตร์ฯ และการนำสู่การปฏิบัติ ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ทั้งนี้ ในแต่ละยุทธศาสตร์และมาตรการได้กำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานร่วมไว้แล้ว จึงเสนอที่ประชุมเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ(ร่าง)ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) และให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

การพิจารณา

ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณา โดยมีการอภิปราย ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

ศาสตราจารย์ธีรวุฒิ บุญยโสภณ มีความเห็นว่า (ร่าง) ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาที่ชัดเจนเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ยังไม่ชัดเจนในระดับอาชีวศึกษา โดยปัญหาที่พบในปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์กรหลักแห่งเดียวที่ยังไม่มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา ยังรวมอำนาจทุกอย่างไว้ที่ส่วนกลาง ทั้งเรื่องการจัดซื้อ จัดจ้าง การบริหารงานบุคคล การบริหารหลักสูตร และการบริหารงบประมาณ คณะผู้จัดทำยุทธศาสตร์จึงควรแยกการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้ชัดเจนในทุกๆระดับทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา เพื่อให้เห็นสภาพปัจจุบันปัญหาได้อย่างชัดเจน ซึ่งน่าจะเกิดผลดีกว่าการนำเสนอยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาแบบภาพรวมในลักษณะเช่นนี้

ศาสตราจารย์กิตติคุณสุมน อมรวิวัฒน์ มีความเห็นว่า (ร่าง) ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและสามารถนำการศึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลงของประเทศได้ ทั้งนี้มีความเห็นว่า

ยุทธศาสตร์ มาตรการ แผนปฏิบัติการ ตัวชี้วัด รวมทั้งกลไกการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและต้องยอมรับว่าเป็นระบบใหญ่ที่มีความแตกต่างหลากหลายเกินกว่าที่จะพิจารณาในเวลาที่เหลือน้อยในการประชุมครั้งนี้ เพราะการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา แม้จะมีบทบัญญัติในกฎหมายและได้นำไปสู่การปฏิบัติแล้ว แต่ไม่ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติเท่าที่ควร เพราะมีนโยบายทางการเมืองให้เขตพื้นที่การศึกษาต้องปฏิบัติตามเกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา จึงต้องใช้เวลาในการพิจารณายุทธศาสตร์ดังกล่าวมากพอสมควร

ตามที่มีมาตรการให้จัดกลุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามความแตกต่างด้านศักยภาพและสมรรถนะ และให้มีการจัดสถานศึกษาเป็น ๔ กลุ่ม คือสถานศึกษาที่มีความพร้อมมากที่สุด พร้อมปานกลาง และสถานศึกษาที่ต้องการดูแลส่งเสริมเป็นพิเศษ คงไม่สามารถปฏิบัติได้จริงตามที่กำหนด เนื่องจากมีกฎระเบียบที่เข้มงวดของกระทรวงศึกษาธิการที่ทำให้ความเข้มแข็งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษายากที่จะเป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมมากที่สุด หรือเป็นสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระภายใต้การกำกับของรัฐ เนื่องจากยังไม่มี ความชัดเจน การคิดสรรผู้บริหารก็ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างยุติธรรม การส่งเสริมความเข้มแข็งของเขตพื้นที่การศึกษา จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีเรื่องที่ต้องปฏิบัติอีกมาก

ดังนั้น คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการกระจายอำนาจทางการศึกษาควรนำร่างยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาไปพิจารณาในรายละเอียดและปรับแก้ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกรรมการ และนำกลับมาเสนอเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่งในการประชุมครั้งต่อไป

นายสมหมาย ปาริจฉัตต์ มีความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา คือวิธีการที่จะทำให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็ง โดยสาเหตุที่ทำให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขาดความเข้มแข็ง ส่วนหนึ่งเกิดจากระบบและกฎระเบียบที่เป็นปัญหา อีกส่วนหนึ่งคือพฤติกรรมของคน โดยในรายงานนี้ระบุไว้ชัดเจนว่ายังมีพฤติกรรมการบริหารแบบรวบอำนาจ และยังไม่เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้ในภาพรวมเห็นว่ายุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์มีความเป็นไปได้ แต่ยังไม่ชัดเจน จึงควรแยกยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนระหว่างการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษากับยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา เนื่องจากมีปัจจัยที่แตกต่างกัน โดยการกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษามีส่วนที่เกี่ยวข้องคือคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา โดยแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้หากเน้นไปที่สถานศึกษาส่วนที่เกี่ยวข้องคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา

ประเด็นหนึ่งที่เป็นปัญหาสำคัญมาโดยตลอดคือความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากับคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่ให้คำปรึกษาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในขณะที่

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ให้ความสนใจเรื่องดังกล่าว ทำหน้าที่ดำเนินการเรื่องแต่งตั้งโยกย้ายและเรื่องอื่นๆในทิศทางที่แตกต่างกัน และปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้กระจายอำนาจให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามที่ควรจะเป็น จึงควรส่งเสริมให้มีทำงานแบบมีส่วนร่วม กล้าที่จะกระจายอำนาจออกไปมากขึ้น เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นตัวอย่างที่ดีในหลายจังหวัด เช่น เชียงใหม่ อุดรธานี นครสวรรค์ และนครศรีธรรมราช หากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามีความเข้มแข็ง มีวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วมและมีการกระจายอำนาจ รวมทั้งมีการประสานงานที่ดี จะทำให้เขตพื้นที่การศึกษามีความเข้มแข็ง ดังนั้นจึงควรสนับสนุนผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความเข้มแข็งและให้ความสำคัญระหว่างเขตพื้นที่การศึกษากับคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา โดยปฏิบัติงานให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรมีการแยกกลุ่มทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษากับระดับสถานศึกษาให้มีความชัดเจน เพราะบางเขตพื้นที่การศึกษามีผู้ช่วยหรือรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนมากถึง ๑๐ คน

นายสงขลา วิชัยชัทคะ รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา สนับสนุนความคิดเห็นว่า ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ โดยรายละเอียดในแต่ละยุทธศาสตร์สามารถนำไปจัดทำแผนได้มาก ทั้งนี้หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาครั้งแรกเมื่อ ๑๐ ปีที่ผ่านมาคือการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา กฎหมายกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา และให้ออกกฎกระทรวงเพื่อทำแผนการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา แต่ ณ ปัจจุบันการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษายังไม่เกิดผลเป็นรูปธรรม กระทรวงศึกษาธิการยังคงหวงอำนาจ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิรูปการศึกษา ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาที่นำเสนอทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และหากสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริงจะทำให้เกิดประโยชน์กับประเทศชาติ รวมทั้งควรมีวิธีการบริหารจัดการและมีแผนการกระจายอำนาจที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนการจัดสรรงบประมาณโดยยึดทั้งพื้นที่และวัตถุประสงค์เฉพาะ และนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไป

นอกจากนี้ เนื่องจากมีเวลาที่ค่อนข้างจำกัดในการพิจารณาระเบียบวาระที่เป็นเรื่องสำคัญ เช่นนี้ ในฐานะนักกฎหมายขอให้ไปพิจารณารัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘๑ ว่าด้วยเรื่องห้ามการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ การอนุมัติงบประมาณ รวมถึงการใช้บุคลากรภาครัฐในการหาเสียง หากเห็นชอบให้นำระเบียบวาระนี้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันเพื่อพิจารณาจะก่อให้เกิดปัญหา และนับเป็นการผลักภาระให้รัฐบาล จึงควรนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีชุดใหม่เพื่อพิจารณา เพราะเป็นเรื่องนโยบายและผูกพันกับรัฐบาล

นายอำพล จินดาวัฒนะ เห็นด้วยวาระระเบียบวาระนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และหากพิจารณาเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามเนื้อหารายละเอียดใน

เอกสาร พบว่าส่วนใหญ่เป็นเรื่องการกระจายอำนาจหน้าที่ไปให้เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งโดยแท้จริงแล้วเขตพื้นที่การศึกษาทั้งหมดคือกลไกของรัฐ หากเป็นการกระจายอำนาจกันเองระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาโดยมีคณะกรรมการเข้าไปร่วมดำเนินการ นับเป็นการมีส่วนร่วมแบบผิวเผิน และมีความเห็นว่าคณะกรรมการสภาการศึกษาควรพิจารณายุทธศาสตร์ที่สำคัญกว่ายุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา เพราะขณะนี้ประเทศไทยอยู่ในภาวะที่ถูกเรียกร้องให้มีการปฏิรูปประเทศ ปฏิรูปโครงสร้างและกลไก คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทยที่มีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธานได้กำหนดทิศทางการลดอำนาจรัฐ เพิ่มอำนาจประชาชนไว้อย่างชัดเจน คณะกรรมการสภาการศึกษาในฐานะเป็นองค์กรบุคคลที่มีหน้าที่พิจารณาเรื่องนโยบายการศึกษา ต้องพิจารณาทิศทางการดำเนินงานให้สอดคล้องสัมพันธ์นโยบายปฏิรูปประเทศไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการต้องเป็นกลไกหลักของรัฐในการกำกับดูแลการศึกษา โดยหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การกำกับดูแลมาตรฐานและสนับสนุนการประเมินติดตามผลและการพัฒนา แต่ในอดีตเป็นเวลากว่า ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดการศึกษาเอง และมีความเห็นว่าระเบียบวาระเรื่องการส่งเสริมการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำเสนอในการประชุมครั้งที่ผ่านมา ควรผนวกรวมเรื่องยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาไว้เป็นเรื่องเดียวกัน เพื่อให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องสัมพันธ์กันและทำให้เกิดพลังมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น ยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ ๑) ก่อนวัยเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ๒) อาชีวศึกษา และ ๓) การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ การเอาค่าใหญ่มารวมกัน จะทำให้พิจารณาเป้าหมายการศึกษาไม่ถูกต้อง เพราะพิจารณาได้ไม่ละเอียดลึกซึ้งพอ ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการจะจัดการศึกษาเองโดยจะดำเนินการในลักษณะราชการต่อไป หรือดำเนินการในลักษณะสถานศึกษาในกำกับของรัฐ (autonomous) รวมทั้งท้องถิ่น ชุมชน จะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร ซึ่งหากนำตรงนี้ไปประกอบกันจะเป็น ๓ มิติ การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยเอกชนมีการดำเนินงาน ๒ รูปแบบคือ เอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร (non-profit) กับเอกชนที่แสวงหาผลกำไร (profit) ดังนั้นหากเอามาประกอบกัน จะพบว่าสถานศึกษาและการจัดการศึกษาแต่ละระดับไม่ได้มีสัดส่วนตายตัว เมื่อพิจารณาเรื่องการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา หากให้สถานศึกษาที่เป็นของรัฐลดความเป็นราชการออกไป บริหารอย่างเป็นอิสระ เช่น โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ควรส่งเสริมและสนับสนุนแนวคิดนี้ให้เกิดขึ้นมาก ๆ กระทรวงศึกษาธิการจะต้องไม่ให้โรงเรียนเป็นราชการ และอีก ๕-๑๐ ปีข้างหน้า โรงเรียนจะมีความเป็นอิสระมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการจัดการศึกษาระดับต่างๆ จะต้องมีการกำหนดสัดส่วนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนด้วย ดังนั้นจึงควรจัดทำเอกสารเรื่องปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยรวมเป็นชุดเดียว ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากกว่าการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพราะเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกลไกการบริหารของ

กระทรวงศึกษาธิการ และจะมีบทบาทหน้าที่อื่น ที่ไม่ใช่เรื่องการโยกย้ายบุคลากร หรือการเลื่อนระดับ

นายประทีป วีระพัฒนนิรันดร์ เห็นว่ายุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษากับยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาควรเป็นเรื่องเดียวกัน การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็นสามัญศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งในแต่ละระดับมีความแตกต่างกัน หากพิจารณาการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาที่ควรจะเป็น และเป็นประโยชน์สำหรับประเทศไทย ต้องระบุให้ชัดเจนว่าการจัดการศึกษาภาคบังคับ ควรเป็นบทบาทของท้องถิ่นหรือชุมชน ต้องพิจารณาเรื่องงบประมาณให้ชัดเจน การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภาคบังคับในสัดส่วนเท่าไร ควรพิจารณาทิศทางหลักให้ชัดเจนก่อนจะมาพิจารณาเรื่องเล็กและเป็นการแก้ปัญหาแบบแยกส่วน

นายชินภัทร ภูมิรัตน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่าการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา คณะผู้ดำเนินการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๒ ได้พิจารณาเป็นอย่างดี นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ วิชาการ งบประมาณ และบุคลากร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น การปฏิรูปการศึกษาดำเนินการผ่านมา ๑๐ ปี แต่การกระจายอำนาจ ยังไม่เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยแท้จริงส่วนกลางไม่ได้มีเจตนาที่จะยึดอำนาจหรือกุมอำนาจไว้ แต่มีข้อจำกัดเรื่องระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งเรื่องระเบียบบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณและวิชาการ ทุกเรื่องใช้ระเบียบแบบแผนชุดเดียวกันทั้งประเทศ หลักสูตรต้องเป็นหลักสูตรแกนกลาง งบประมาณต้องมีสูตรในการจัดสรรสูตรเดียวใช้ได้ทั่วประเทศ (one size fit all) ไม่ว่าจะป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ในเมืองหรือในชนบท บุคลากรใช้กฎระเบียบของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เหล่านี้ล้วนเป็นข้อจำกัด ดังนั้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจะใช้ ๓ เรื่องนี้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนไปสู่คุณภาพและเป้าหมาย

นอกจากนั้น ยังสนับสนุนเรื่องความจำเป็นในการแยกระหว่างมาตรการที่จะนำไปใช้กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา คงเป็นไปได้ที่จะใช้มาตรการเดียวกัน ควรพิจารณาเป็นรายโรงเรียน เพราะโรงเรียนคือหน่วยที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การกระจายอำนาจมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ ต้องพิจารณาความพร้อมและศักยภาพของโรงเรียน เพราะโรงเรียนแต่ละแห่งมีบริบทด้านศักยภาพความพร้อมและความเป็นอิสระที่แตกต่างกัน ควรมีการสร้างเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เพื่อเอื้อต่อการใช้ศักยภาพให้เกิดประโยชน์ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเคยพิจารณาเสนอให้จัดทำกฏกติกาชุดที่ ๒ เพื่อเป็นกฏกติกาที่ผ่อนคลาย อะไรที่ตึงเกินไปเรื่องบุคลากร งบประมาณ หรือวิชาการ ก็ปรับเป็นกฏกติกาที่ ๒ โดยโรงเรียนนิติบุคคลเป็นกรณีหนึ่งที่จะผ่อนคลายเพื่อให้โรงเรียนที่มีศักยภาพและมีความพร้อม

สามารถบริหารงานอย่างเป็นอิสระ ขอฝากให้คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปพิจารณาภาคทวิภาคที่ ๒ ต่อไปด้วย

อีกส่วนหนึ่งคือเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยที่กำกับดูแลและติดตามประเมินผลเพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ เจตนารมณ์ของการออกแบบเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อกำกับดูแลสถานศึกษาในพื้นที่ ให้เป็นเขตที่บริหารการศึกษาแบบไม่มีรั้วในทุกกระดับ (comprehensive education system) ดังนั้นจึงต้องหาวิธีการดำเนินการ เช่น การบริหารงบประมาณ ในอนาคตควรมีสูตกรการจัดสรรงบประมาณที่แตกต่างกันในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา อาจแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ๑) งบประมาณที่เขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตได้รับ (basic grant) ซึ่งขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดงบบริหารให้กับเขตพื้นที่การศึกษาประมาณปีละ ๕ ล้านบาท โดยทุกเขตพื้นที่การศึกษาได้รับเท่ากันหมด ๒) งบในการลดความเหลื่อมล้ำ (equalization grant) เพราะเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตอยู่ในบริบทและมีความขาดแคลนที่แตกต่างกัน จึงควรกำหนดสูตรที่คิดคำนวณเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ตัวอย่างเช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอนเขต ๒ เขต ๑ มีบุคลากรครูย้ายออกจากพื้นที่ตลอดเวลา เนื่องจากไม่สามารถจูงใจบุคลากรให้เข้ามาเป็นครูอยู่ได้นาน เพราะค่าใช้จ่ายสูง รัฐจึงควรให้เงินสนับสนุนเพิ่มเพื่อให้แม่ฮ่องสอนสามารถบริหารงานแบบดึงดูดบุคลากรจากที่อื่นเข้ามาอยู่ในพื้นที่ให้มากขึ้น และ ๓) งบแลกเปลี่ยน (compensation) เป็นงบเชิงรุก คือกระทรวงศึกษาธิการหรือรัฐบาลมีงบเชิงรุกที่สามารถตอบสนองประโยชน์และนโยบายของรัฐในเชิงคุณภาพ เช่น การที่จะทำให้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน เรื่องภาษา เรื่องอาชีพที่จะเชื่อมโยงกับอาชีวศึกษา เป็นต้น ดังนั้นเขตพื้นที่การศึกษาใดที่มีข้อเสนอที่ดีขอให้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณา โดยอาจนำมาเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพิจารณา หากเป็นข้อเสนอที่ดีและมีเหตุผลที่เหมาะสมก็จะอนุมัติงบประมาณไปดำเนินการ เพื่อความคล่องตัวด้านงบประมาณ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ มีความเห็นว่ายุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นไปที่สถานศึกษาเป็นหลัก ควรแยกยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาไว้เป็นเพียงยุทธศาสตร์ และควรสนับสนุนและผลักดันโรงเรียนที่มีความพร้อมให้เป็นนิติบุคคลที่สมบูรณ์ มีอิสระในการบริหารจัดการ รวมทั้งต้องพยายามให้สถานศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกับท้องถิ่น โดยมีตัวอย่างของสถานศึกษาที่ทำงานร่วมกับชุมชนและท้องถิ่นได้ดีคือ เสอเพลอโมเดล สนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถบูรณาการทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่น โดยเขตพื้นที่การศึกษาเข้าไปช่วยให้สถานศึกษาสามารถให้บริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โจทย์ที่ชัดเจนคือกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาได้ปลดปล่อยศักยภาพให้ได้มากที่สุด ท่ามกลางการตอบสนองของชุมชนและท้องถิ่นและให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากชุมชนท้องถิ่น และทำให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมเป็นอิสระให้ได้มากที่สุด

ส่วนเรื่องคนพิการ ขณะนี้มีสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เหมือนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่เนื่องจากสังกัดส่วนกลาง จึงไม่มีศึกษานิเทศก์ และไม่ได้รับงบประมาณเหมือนที่เขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตได้รับ (basic grant) จำนวนปีละ ๕ ล้านบาท ดังนั้นควรกำหนดค่านิยามคำว่าเขตพื้นที่การศึกษากับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้ชัด เพราะสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษทำหน้าที่เหมือนเขตพื้นที่การศึกษาที่ดูแลศูนย์การศึกษาพิเศษ ดังนั้นโรงเรียนของคนพิการควรมีเขตที่มีศึกษานิเทศก์ มีงบประมาณมาพัฒนาเรื่องวิชาการเหมือนโรงเรียนที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา และควรสนับสนุนงบประมาณมากกว่าเขตพื้นที่การศึกษา เพราะขณะนี้ไม่ได้ดูแลเฉพาะคนพิการเท่านั้น ยังดูแลกลุ่มผู้ด้อยโอกาสคือโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ด้วย

นายวัชรินทร์ ศรีบุรินทร์ มีความเห็นในฐานะผู้ปฏิบัติที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาว่าปัญหาที่แท้จริงคือคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันที่ถดถอยลง การทำให้เกิดคุณภาพการศึกษาต้องพิจารณาหลายแนวทาง การแยกให้มีเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นับเป็นจุดเริ่มต้นและให้โอกาสกับโรงเรียนมัธยมศึกษาได้พัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้น

จากข้อมูลเบื้องต้น พบว่าปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน ๓๑,๕๐๘ โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน ๒,๓๖๒ โรงเรียน ที่เหลือเป็นโรงเรียนประถมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่ ๑) กลุ่ม ๕๐๐ เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล หมายถึงโรงเรียนที่มีความพร้อม ทั้งเรื่องอาคารสถานที่ บุคลากร งบประมาณ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนประมาณ ๑๐๐ โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน ๓๐๐ โรงเรียน กลุ่มที่ ๒) โรงเรียนในฝันเดิม ซึ่งขณะนี้แปรสภาพเป็นโรงเรียนดีใกล้บ้านจำนวน ๒,๕๐๐ โรงเรียน อยู่ตามอำเภอต่างๆ ทั่วประเทศ กลุ่มที่ ๓) โรงเรียนดีประจำตำบล มี ๗,๐๐๐ โรงเรียน และ กลุ่มที่ ๔) โรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนต่ำกว่า ๑๐๐ คนลงมา มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวนประมาณ ๔๗๐,๐๐๐ คน จากการปฏิบัติงานพบปัญหาอุปสรรคและสิ่งที่ไม่สามารถพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าเท่าเทียมกันได้ โดยพิจารณาจากโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ เช่น โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย โรงเรียนโครงการพิเศษ เช่น โรงเรียนกาญจนาภิเษก โรงเรียนที่มีชื่อเสียงในระดับ top ten ของประเทศ เช่น โรงเรียนสวนกุหลาบ และโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนจำนวนไม่ถึง ๕๐ คนหรือ ๓๐ คน แต่เราใช้มาตรฐานหรือกฎหมายเดียวกัน แม้ว่าบางโรงเรียนจะมีทรัพยากรที่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษา แต่ก็ไม่สามารถบริหารจัดการได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ

ดังนั้น สิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือกฎระเบียบ เพราะไม่สามารถออกจากระเบียบกติกาได้ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงบประมาณ ต้องยึดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง ยกตัวอย่างเช่น มีผู้บริจาคเงินให้เป็นรายได้สถานศึกษา สมมุติว่า ๓ ล้านบาท หากโรงเรียนรับแล้วออกใบเสร็จรับเงินให้ก็สามารถดำเนินการได้ แต่ระเบียบกำหนดว่าหากโรงเรียนต้องสร้างสิ่งก่อสร้าง เช่น สร้างเรือนเอนกประสงค์ มูลค่า ๓ ล้านบาท จำเป็นต้องออกประกาศตามระเบียบคือต้องประกาศให้รับทราบโดยทั่วกันทั้งประเทศ ซึ่งไม่สามารถเกิดคุณภาพได้

จากการที่ได้ร่วมทำงานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทำการวิจัย และทำการคัดเลือกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคละ ๖ โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนประถม ๓ โรงเรียนมัธยมศึกษา ๓ โรงเรียน รวมทั้งหมด ๒๔ โรงเรียน โดยมีเป้าหมายให้โรงเรียนทั้ง ๒๔ โรงเรียน เป็นโรงเรียนนาร่อง โดยอิงรูปแบบของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ซึ่งกำลังก้าวไปสู่โรงเรียนนิติบุคคลเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ทั้งนี้ ได้มีผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายให้คำแนะนำว่า ไม่สามารถจะแก้กฎหมายในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ แต่สิ่งที่เหมาะสมคือ การแสดงให้เห็นการทดสอบโดยการนำร่อง หากทางสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบก็จะเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา เมื่อเป็นมติ คณะรัฐมนตรีแล้วจะออกไปตราเป็นระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เหมือนให้โรงเรียนเหล่านี้ ออกมาจากพื้นที่ ออกมาเป็นโรงเรียนนาร่องซึ่งจะสามารถดำเนินการได้ในระดับหนึ่ง เห็นได้ว่าสิ่ง ที่เป็นอุปสรรคสำคัญคือกฎหมาย แต่ถ้าหากเป็นกรณีโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษหรือเป็นโรงเรียน นาร่อง นักกฎหมายแนะนำว่าสามารถดำเนินการได้

นายสุวัฒน์ เงินฉ่ำ สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุมได้ ดังนี้

๑) ที่ประชุมเสนอให้แยกยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา สู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเป็นกลุ่มตามระดับการศึกษา เพื่อให้สามารถมองเห็น ความเชื่อมโยงในเชิงบูรณาการ ซึ่งคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการกระจายอำนาจทาง การศึกษาจะนำกลับไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

๒) ที่ประชุมเสนอให้แยกระหว่างยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษาไปสู่อำเภอพื้นที่การศึกษากับยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษาสถานศึกษา เพื่อให้เห็นความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษามีบริบทและหน้าที่แตกต่างกัน

๓) ที่ประชุมเสนอว่าต้องให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษาไปสู่อำเภอพื้นที่การศึกษา แต่ให้ไปคิดรวมเรื่องกฎ ระเบียบ กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนกลุ่มที่ ๑ ที่จะเป็นนิติบุคคล ควรจะมีการแก้ไขกฎหมายทั้งด้านการบริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณ และบริหารวิชาการ ความจริงมีข้อเสนออยู่แล้วแต่ไม่ชัดเจนพอ และกลุ่มที่มี ความพร้อมเป็นลำดับรองลงมาหรือกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ควรจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดความ ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมให้มากยิ่งขึ้น

๔) คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการกระจายอำนาจทางการศึกษาควรเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาประชุมหารือเพื่อให้ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษาสู่อำเภอพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

ประธานมีความเห็นว่าประเด็นที่สำคัญ คือ การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และความพยายามที่จะยกระดับคุณภาพ

การศึกษาและความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติเพื่อให้โรงเรียนมีความคล่องตัวด้วยการกระจายอำนาจ ทั้งนี้หากสามารถทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลได้ ก็จะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาของไทยและนักเรียนทั้ง ๑๔ ล้านคน

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมอบหมายให้คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปพิจารณาปรับแก้ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑) ตามข้อสังเกต ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของที่ประชุม และให้นำกลับมาเสนอสภาการศึกษาอีกครั้งก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

ทั้งนี้ประธานขอเลื่อนระเบียบวาระการประชุมที่ ๔ เรื่องรายงานผลการวิจัยเรื่องนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการศึกษาของประเทศสมาชิกองค์การระดับนานาชาติไปไว้ในการประชุมครั้งต่อไป เนื่องจากมีเวลาจำกัดและมีรายละเอียดที่ค่อนข้างเป็นประเด็นสำคัญมาก

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๐ น.

นายวีระ พลอยครบุรี
นายกวิน เสือสกุล
นางโชติกา วรรณบุรี
นางนันทิชา แจ่มนุราช
ผู้จตรายงานการประชุม

นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้ตรวจรายงานการประชุม